

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Monitor Omgevingsbeleid	TELEFOONNUMMER	+31621124661
DATUM	16-04-2024	E-MAILADRES	jacqueline.sellink@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1016476851-925	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Jacqueline Sellink	TEAM	SRO
		PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen
BIJLAGEN	Geen		

Geachte leden Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Op 10 maart 2021 hebben Provinciale Staten de Omgevingsvisie provincie Utrecht vastgesteld. Dit is het strategische document van de provincie voor de langere termijn. Voor flexibel en adaptief Omgevingsbeleid is het nodig de effecten van beleid te monitoren. Monitoring kan met evaluatie aanleiding geven beleid aan te passen of nieuw beleid te ontwikkelen. De provincie heeft een monitor Omgevingsbeleid ontwikkeld. Deze beleidsmonitor heeft een signalerende functie: liggen we op koers om een aantal van de gestelde ambities van de in Omgevingsvisie uitgewerkte beleidsthema's, te realiseren? De monitor is aanvullend op andere (meer specifieke) monitors en de verantwoording in de P&C cyclus. De eerste versie van de monitor Omgevingsbeleid is in maart 2024 opgeleverd. Het is een groeimodel en zal regelmatig worden geactualiseerd en doorontwikkeld.

Inleiding:

De Omgevingswet geeft aan dat het Rijk, elke provincie en gemeente een eigen Omgevingsvisie opstelt. Op 10 maart 2021 hebben Provinciale Staten de [Omgevingsvisie provincie Utrecht](#) vastgesteld. De visie is op hoofdlijnen, geeft richting aan beleid en is bedoeld om adaptief te zijn. Voor de prioritaire beleidsthema's zijn ambities omschreven voor 2030, 2040 en 2050.

Voor flexibel en adaptief Omgevingsbeleid is het nodig de effecten van beleid te monitoren. Monitoring kan met evaluatie aanleiding geven beleid aan te passen of nieuw beleid te ontwikkelen. De provincie heeft een monitor Omgevingsbeleid ontwikkeld. Deze heeft een signalerende functie: liggen we op koers om een aantal van de gestelde ambities van de in Omgevingsvisie uitgewerkte beleidsthema's, te realiseren? Monitoring helpt de overheid ook om tot verantwoorde besluitvorming te komen. Monitoring geeft inzicht en informatie voor (provinciale) werkprocessen. Het draagt bijvoorbeeld bij aan het gebruik van dezelfde bronnen en definities (uniformiteit).

Monitoring is een continu proces. Voor flexibel en adaptief omgevingsbeleid is het nodig de effecten van beleid en uitvoering te monitoren. Monitoring maakt onderdeel uit van de beleidscyclus: van beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering naar monitoring. In de beleidscyclus kan monitoring, samen met evaluatie,

aanleiding geven beleid aan te passen of nieuw beleid te ontwikkelen. Monitoring en evaluatie vormen daarmee een belangrijk onderdeel van de realisatie van de Omgevingsvisie. Het stelt de provincie in staat om te beoordelen of de ontwikkelingen op koers liggen om de ambities uit de Omgevingsvisie te gaan halen.

Via de [SB PS 2022OGV](#) is Provinciale Staten in december 2022 geïnformeerd over het voornemen om een monitor omgevingsbeleid te ontwikkelen. In 2023 is hiermee gestart. De eerste versie van deze beleidsmonitor is in maart 2024 opgeleverd. Met deze Statenbrief informeren we u hierover.

Link naar de monitor: [Home - Monitor omgevingsbeleid | Provincie Utrecht \(provincie-utrecht.nl\)](#)

Toelichting:

De monitor Omgevingsbeleid (webapplicatie) is een overkoepelende monitor op basis van de prioritaire beleidsthema's uit de Omgevingsvisie. De monitor is gebaseerd op de ambities zoals opgenomen in de visie. De uitvoering van de ambities verloopt via provinciale programma's. Voor deze programma's ligt er de opgave om te onderzoeken hoe het doelbereik van het programma kan worden gemonitord. Deze meer thematische monitors worden in de komende jaren opgesteld of herzien. De monitor Omgevingsbeleid wordt bij voorkeur gevuld met de monitoringsgegevens van de programma's en geeft hiermee een globaal beeld van alle thema's uit de Omgevingsvisie.

Monitoring is geen doel op zich, maar een middel. Een analyse van, inzicht in en duiding van de feitelijke toestand van de fysieke leefomgeving en de verschillende componenten en trends daarin, zijn de basis voor een effectief beleid. De monitor Omgevingsbeleid richt zich op de daadwerkelijke ontwikkelingen en heeft een signalerende functie: liggen we op koers om (een aantal van) de gestelde ambities uit de Omgevingsvisie te realiseren? De monitor biedt inzicht en is een hulpmiddel om de voortgang te evalueren. De monitor geeft input voor de evaluatie van het beleid. Inzichten vanuit de monitor kunnen aanleiding vormen om een (beleids)evaluatie uit te voeren. Evaluatie kan vervolgens leiden tot een proces om te komen tot aanpassing van beleid (ambities of doelen) of ontwikkeling van nieuw beleid. Bijvoorbeeld bij het traject van de wijziging van de Omgevingsvisie. Monitoring draagt hiermee bij aan het leren en bijsturen. Bij beleidsmonitoring en evaluatie is een duiding en interpretatie van de resultaten daarbij belangrijk. Wij verwijzen hierbij ook naar het [Rapport GS onderzoek 2023 beleidsmonitoringart-217a-Provinciewet](#).

In de Omgevingsvisie zijn bij de prioritaire beleidsthema's meerdere subthema's onderscheiden. De in de Omgevingsvisie daarbij behorende ambities zijn in de monitor opgenomen. Voor een aantal ambities zijn indicatoren met data en korte toelichting opgenomen. Het gaat om indicatoren die iets zeggen over de voortgang van het bereiken van ambities. Ook is op het niveau van het subthema een korte tekst over de voortgang van een aantal ambities opgenomen. In de monitor wordt doorverwezen naar relevante monitors, websites en rapportages.

De monitor Omgevingsbeleid brengt informatie bij elkaar en wil op een overzichtelijke manier en op hoofdlijnen inzicht bieden in de voortgang van het provinciale Omgevingsbeleid en daarbij doorverwijzen naar relevante websites of documenten waar meer detailinformatie te vinden is. Het is een monitor op het overkoepelende niveau met informatie over alle beleidsthema's uit de Omgevingsvisie in één monitor. De monitor is bedoeld als aanvulling op de verschillende bestaande (en in ontwikkeling zijnde) provinciale monitors die meer specifiek en sectoraal gericht zijn. Daarom zijn per subthema een beperkt aantal indicatoren geselecteerd.

De bevindingen in de monitor zijn niet altijd direct te herleiden naar inspanningen van de provincie Utrecht. Het provinciaal beleid is namelijk slechts één van de vele factoren die de ontwikkelingen beïnvloedt. Ook worden effecten soms pas op langere termijn verwacht. De gemeten effecten zijn dus vrijwel nooit toerekenbaar aan de prestaties van de provincie alleen. Bij veel opgaven werkt de provincie samen met andere partners. Dat betekent ook dat de provincie voor het bereiken van ambities, afhankelijk is van anderen. Ook hebben externe factoren invloed. Meerdere van de opgenomen indicatoren zijn daarom lastig te koppelen aan de rol en prestaties van de provincie.

De monitor Omgevingsbeleid is een groeimodel. Niet alles kan in één keer. In deze eerste versie van de monitor is het niet mogelijk gebleken om bij alle subthema's geschikte indicatoren (eenduidig, betrouwbaar) op te nemen. Dit omdat niet alle ambities objectief meetbaar te maken zijn en/of het ontbreken van indicatoren die iets zeggen over het doelbereik van de ambitie. Hierbij is ook een afhankelijkheid van de voortgang van het ontwikkelen van de programma's en daarbij behorende monitors.

Noties

- Dit is de eerste versie van de monitor Omgevingsbeleid die informatie en inzicht geeft in hoe het staat met de realisatie van (een aantal) ambities uit de Omgevingsvisie.
- Deze eerste versie van de monitor Omgevingsbeleid is ontwikkeld op basis van de in 2021 vastgestelde Omgevingsvisie waarin voor de beleidsthema's diverse ambities zijn geformuleerd. Gebleken is dat er deze ambities niet altijd SMART-geformuleerd zijn (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden). Dit wordt meegenomen als leerpunt voor de wijziging van de visie. Het is belangrijk dat bij het formuleren van beleidsambities (in visies, programma's) al wordt nagedacht over hoe deze te monitoren en de daarbij te gebruiken indicatoren. Ambities en doelen moeten bij voorkeur SMART geformuleerd worden.
- Deze monitor beoogt niet het totaalbeeld te geven over de voortgang van alle ambities uit de Omgevingsvisie. Het is ook geen beleidsevaluatie of verantwoording van de effectiviteit van het gevoerde provinciale beleid. De monitor doet geen uitspraken over de prestaties van de provincie en is daarmee niet gelijk aan de prestatie indicatoren uit de P&C-cyclus, die op de kortere termijn zijn gericht en op de concrete inzet van de provincie.
- Primaire doelgroep van de monitor Omgevingsbeleid zijn bestuurders en adviseurs van de provincie Utrecht. De monitor is ook te gebruiken door een ieder die meer wil weten over het staat met de realisatie van (een aantal) ambities uit de Omgevingsvisie. Dat kunnen bijvoorbeeld mede-overheden, kennisorganisaties en geïnteresseerde burgers zijn.
- Een monitor is nooit helemaal actueel. Doorgaans komt data over het afgelopen jaar beschikbaar in het voorjaar. Er zijn ook indicatoren waarbij de data later beschikbaar komt en indicatoren die niet elk jaar gemeten worden. De kosten en/of ontwikkelingen verantwoorden niet altijd een jaarlijkse meting/rapportage.
- De monitor Omgevingsbeleid komt niet in de plaats van andere (provinciale) monitors zoals de monitor wonen, de energiemonitor of de regionale klimaatmonitor. In de onderliggende monitors zijn meer indicatoren over het thema opgenomen. De monitor vervangt ook niet de jaarverslagen, eenmalige verkenningen of voortgangsrapportages van sectoraal beleidsopgaven of programma's zoals de voortgangsrapportage programma Klimaatadaptatie waarin wordt ingegaan op de voortgang van dat programma.
- De monitor Omgevingsbeleid is aanvullend ten opzichte van de Staat van Utrecht. In de Staat van Utrecht worden trends in beeld gebracht waarbij het ook mogelijk is om na te gaan hoe gemeenten zich tot elkaar verhouden. De Staat van Utrecht is geen beleidsmonitor maar een trendmonitor die informatie geeft over feitelijke ontwikkelingen (trends) van beleidsthema's en maatschappelijke opgaven. Hierin is ook aandacht voor thema's die binnen het sociale domein liggen en (gedeeltelijk) buiten het provinciale werkveld vallen. De Staat van Utrecht is daarmee breder dan de monitor Omgevingsbeleid. Deze heeft als doel om aanvullend op onder andere de Staat van Utrecht, informatie en inzicht te geven in hoe het staat met de realisatie van (een aantal) beleidsambities van de provincie Utrecht. Er is daarmee wel enige overlap en er wordt ook deels gebruik gemaakt van dezelfde (data)bronnen.
- Deze monitor en de beoogde doorontwikkeling daarvan, past in de recent opgestelde Datastrategie 2024-2026. Hierin is het pad beschreven dat wij willen bewandelen op weg naar een provincie die data optimaal én verantwoord inzet voor een stevige informatie- en kennispositie die nodig is om de maatschappelijke opgaven waar we voor staan tot een goed einde te brengen.

Vervolprocedure / voortgang:

De monitor zal regelmatig (in principe jaarlijks, mede afhankelijk van beschikbaarheid nieuwe data) worden geactualiseerd. Monitoring is immers een continu proces. Ook zal de monitor worden doorontwikkeld. In de toekomst worden meer indicatoren opgenomen. Het gaat om SMART indicatoren die zeggingskracht hebben over de voortgang van de in de Omgevingsvisie opgenomen ambities. Daarbij is het de uitdaging om een balans te vinden tussen het volledig willen zijn en het doel van de monitor: overzicht bieden met select aantal indicatoren

waarbij wordt doorverwezen naar andere bronnen. Deze uitdaging geldt bij de afweging van hoeveel en welke indicatoren worden opgenomen en de toelichtende teksten. Bij de doorontwikkeling nemen we ook leerpunten over monitoring in algemene zin mee die we bijvoorbeeld in IPO-verband opdoen.

Mocht er behoefte aan zijn kunnen wij in het najaar een informatiesessie organiseren over de monitor Omgevingsbeleid waarbij we de monitor (als instrument) nader toelichten en meer algemeen ingaan op wat beleidsmonitoring is.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen